

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primeram popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto . . . . . glid. 21.—
Za samo večerno izdanje . . . . . 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila. (Novejše vesti.)

Dunaj 10. »Pol. Corr.« piše napram poročilom listov o spremembi poslaništev v Washingtonu in na Dunaju, da ob razmerah, ki so v Avstro-Ogerski, kakor tudi v Zedinjenih državah merodajne za spremembo, spojeno s tako znatnimi izdatki, je prenaplena vest o dotičnih osebnih kombinacijah.

Dunaj 10. Cesar je danes sprejel v posebno avdienco ogerskega ministra grofa Szechenyi-a, došlega iz Budimpešte.

Gradec 10. Včeraj se je razletel plavž št. 2. v Hugovi topilnici v Zeltwegu radi poškodovanega temelja z 300 centi železa. Vročina je bila tolika, da je pričela greti topilnica. Gasilci so udušili ogenj. Govori se, da so ranjeni štirje delavci.

Pariz 10. Ministerski svet, pod predsedstvom predsednika republike, Faure, je pogledal v brzobjavko Dreyfusa, v kateri je izpoved Dreyfusa dotičnemu uradniku, kateremu je kasacijsko sodišče naročilo, naj ga izpraša. Dreyfus zatrja, da ni nikoli nič izpovedal Lebrun, pač pa, da je vedno zatrjeval svojo nedolžnost in je izrazil preden se je izvršila sodba da izreče javno da je nedolžen in da pride njegova nedolžnost na dan v dveh ali treh letih.

Rim 10. »Agenzia Stefani« objavlja naslednjo noto: Nedavno objavljeni telegram, katerega so pripisovali kapitanu Ciccodecola in po katerem bi Ciccodecola dvomil o Meneliku, je izmišljen popolnoma. Istotako je izmišljena vest, da se je dalo kako povelje, naj se odpošljejo pomočne čete v Eritrejo. Bilo bi umestno, svariti javno menenje pred razširjevanjem krivih poročil. Vse in sicer resnične informacije se strinjajo v tem, da je dežela lahko pomirjena glede razmer v Eritreji.

Pariz 10. Kasacijski dvor je danes v tajni seji nadaljeval preiskavo radi revizije.

Pariz 10. Komora. Starostni predsednik je otvoril sejo z nagovorom, v katerem, je pozval, naj se končajo žalostne in nevarne razprtije in vsi se naj povrnejo k miru v zaupanju do armade. Na to se je pričela volitev predsednika.

Pariz 10. Senat. Starostni predsednik je otvoril sejo. V svojem nagovoru je omenil obstoječih neugodnih razmer, katerih izvora pa ni iskati v ustavi. Volitev predsedništva bode prihodnji četrtek.

Našim volilcem!

Znano Vam je, da v dveh prejšnjih zasedanjih se nismo udeleževali sej deželnega zbora tržaškega. Znani so Vam tudi uzroki, zakaj smo se bili odločili za politiko abstinence: z nami, Vašimi zakonitimi zastopniki, se je postopalo tako, da je trpela naša in Vaša čast in da je bilo celo v nevarnosti naše zdravje in življenje. Mi smo se umaknili le sili!

Ker pa so v zadnjem zasedanju poslanci večine — zlasti predsednik »Progressa«, g. Benussi — zatrjevali, da ni res, da bi nam pretila kaka nevarnost in da smo le iz kaprice izstopili iz deželnega zbora, ker je tudi vladni zastopnik pritrdil Benussiju, izjavivši, da ni bila opravičena naša

abstinencija ter se je v tem smislu poročalo tudi centralni vladi, a sosebno še zato, ker je bila v nas živa želja, da bi po svoji moči in svoji dolžnosti, spojeni z mandati, pospeševali Vaše gospodarske in kulturelne koristi, smo se odločili letos, da vstopimo zopet v deželni zbor.

Kaj se je zgodilo z nami takoj v otvoritveni seji, Vam je znano.

Vsled teh nečuvjenih dogodkov smo se zopet morali umakniti fizični sili in smo nemudoma brzobjavnim potom podali njegovi ekscelenci, gosp. ministerskemu predsedniku grofu Thunu, znano, v »Edinosti« že priobčeno izjavo. A ker nam je bila na to brzobjavko prijavljena želja tukajšnje vlade, da bi se zopet povrnili v deželni zbor, smo v nastopni izjavi označili njegovi ekscelenci, gospodu namestniku, svoje stališče in svoje gotovo dovolj skromne pogoje, pod katerimi bi mogli zopet iti v deželni zbor:

»Uvažujé nagovarjanje Vaše ekscelence o priliki abstinence ob zasedanju deželnega zbora tržaškega ob pričetku lanskega leta in vsled zatrjevanja od strani slavne vlade in tudi zastopnikov nasprotne stranke, da se jim ni ničesar bati v deželnem zboru, oziroma v mestnem svetu, vstopili so okoličanski poslanci v deželni zbor dne 28. pr. m.

Škandalozni dogodki [v tej seji] morajo biti Vaši ekscelenci znani. S tem se jim ni samo brutalno onemogočila udeležitev v sejah, temveč se je tudi postavilo v nevarnost celo njih življenje, o čemer so poslanci obvestili Njegovo ekscelence ministra-predsednika.

Z obzirom na Vašo željo, naj bi se zopet udeležili sej deželnega zbora, izjavljajo isti, da smatrajo to ne-le za svojo pravico, temveč celo za svojo dolžnost in da ne mislijo tirati abstinence politike.

Ker pa se je brutalni demonstraciji galerije pridružila vsa nasprotna deželnozborna večina ob pasivni asistenciji deželnega glavarja in vladnega zastopnika ter na nezasišan način zasramovala se silo iztirane poslance, očitaje jim udeležbo kakor provokacijo in ker so tudi javni listi, priznana glasila nasprotne stranke, nekonzistentno ščuvala in celo žugala, da svoje okoličanske kolege prihodnjič italijanski poslanci »sami ven vržejo«, smatrajo okoličanski poslanci, da jim je ustop zabranjen le vsled fizičnega nasilstva.

Izjavljajo torej, da so pripravljene vstopiti zopet v deželni, oziroma mestni zbor, čim deželni glavar izjavi v prvi javni seji deželnega zbora, da obžaluje ter obsoja izgrede od 28. pr. m. in da okoličanskim poslancem garantira pod svojo odgovornostjo, da se napadi na njih osebe ne ponovijo ter da bode vsem okoličanskim poslancem brez izjeme omogočeno izvrševati svoj mandat.

Dokler ne dobijo okoličanski poslanci te izjave in tega zagotovila, smatrajo, da se jim hoče tudi nadalje se silo braniti pristop v deželni, oziroma mestni zbor in protestujejo proti vsem sklepom, storjenim v teh zastopih v njihovi izsiljeni nenavzočnosti, kakor nezakonitim, ker storjenim od nepopolnega in zato nelegalnega zastopa.

Ta jednoglasni sklep usojam se podpisani priobčiti Vaši ekscelenci v imenu in po nalogu svojih okoličanskih kolegov ter beležim.

odličnim spoštovanjem Vaši ekscelenci udani

Ivan Nabergoj l. r. c.

Garancij, zahtevanih v tej izjavi, nismo dobili.

Prisiljeni smo torej ostati na stališču, označenem v naših izjavah ter povdarjati, da ni naša krivda, da ne moremo sodelovati na deželnozbornskih in občinskih sejah. Krivda pada na one, ki so povzročili take neznosne razmere in na one, ki nimajo moči, da bi preprečili tako nasilje, ki je v nečast ustavnim svobodom.

Volilci!

Uverjeni smo, da umete naš težavni položaj ter da odobrujete naš storjeni korak. Mi smo vsikdar pripravljene — ukljub vsem težkim razmeram — sodelovati za Vašo in korist občine ter za naša narodna prava, kjer in kolikor nam bode mogoče.

Prosimo Vas le, da ne izgubite vere v samih sebe in svojo bodočnost ter bodite pripravljene, da tudi v najskrajnejem slučaju dokažete svojo politično zrelost in narodno moč.

V Trstu, na dan sv. Treh Kraljev 1899.

Ivan Nabergoj, Ivan Goriup, Alojz Goriup, Fran Dollenz, Ivan Marija Vatovec, Fran Koscec.

Politični pregled.

TRST, 11. januarija 1899.

Nekaj opazek k izvajanjem Ferjančičevim. Predno napišemo par opazk k izvajanjem Ferjančičevim o političnem položaju, oziroma o stališču »Slovanske krščanske narodne zveze« do drugih strank večine in vlade, treba, da na kratko omenimo vprašanje, ki je — kakor je menil govornik po vsej pravici — sedaj najvažnejše v monarhiji avstro-ogerski, to je: nagodba z Ogersko. Ako hočemo na kratko označiti stališče govornikovo glede tega vprašanja, navesti moramo njega vsklik: »da je boljša kratka sprava, nego dolga pravda!« On sicer ni navdušen za nagodbo, ali vsprejema jo, ker ni slabša od prejšnjih, v nekaterih ozirih celo boljša, in ker je potrebna za stališče države kakor velevlast, a ravno tmi Slovenci da potrebujemo močne Avstrije. Govornik je povdarjal posebno, da nemška opozicija proti nagodbi ne more biti stvarna, marveč da izvira iz političnih razlogov. Nemški poslanci zastopajo industrijsko najbolj razvite kraje in ti bi trpeli najbolj, ako se ne sklene nagodba, ker bi se oteževal izvoz njihovih industrijskih izdelkov na Ogersko.

Povrnimo se torej sedaj k političnim izvajanjem, da čisto na kratko označimo svoje menenje. Povdariti moramo najprej, da nikakor ne bi hoteli vezati rok našim poslancem za bodočnost, zlasti ne dotlej, dokler ne dobimo odgovora od vlade, katerega pričakuje govornik, čim se snide državni zbor. Ako pa se pokaže več pesimiste, nego je gospod podpredsednik zbornice, storili smo to le na podlagi izkustev iz minolosti.

Gospod doktor priznava sam, da naše razmere še vedno »slabo stojé«. Če pa pomislimo hkratu, da sedanja večina ne obstoji od večeraj, ampak od časov Badenijevih sem, da se je ta večina zasnovala proti volji vlade, da torej ni bila že po svojem postanku prisiljena na nikake posebne ozire do vlade; nadalje, da so jej naše zahteve dobro znane, kakor so jej znane prežalostne razmere v naših pokrajinah, da je torej imela dovolj moči in potrebne svobode, tako, da bi bila s primerno energijo že davno lahko prisilila vlado,

da bi ista ugodila vsaj krvavim potrebam našim: potem se nam ne sme šteti v zlo, ako nismo tako uverjeni, kakor je gosp. dr. Ferjančič, o tem, da stori sedaj, kar ni storila doslej, a kar bi bila morala storiti tudi v svojo lastno korist. Zakaj ni storila?! Po tem vprašanju so opravičeni naši dvomi glede večine.

Še bolj opravičen je naš skepticizem nasproti vladi. Njej so znane naše zahteve iz mnogoštevilnih pogajanj, kakor jej je tudi znano, da bodo Jugoslovani slednjič morali izvajati zanjo neljubih posledic, ako ne pride skoro dejanskih dokazov dobre volje za zboljšanje. Koliko take dobre volje je bilo dosedaj, je povedal dr. Ferjančič sam, pripoznavši, da naše razmere še vedno »slabo stoje«, in je povedala tudi izjava slovenskih deželnih poslancev štajerskih, na katero se je g. poslanec skliceval še posebno, pripisuje jej veliko važnost in naglašuje, da bi tudi Korošci in Primorci imeli poln razlog za slično izjavo.

Gospod poslanec je rekel, da veliko krivde je v tem, da centralna vlada ni dobro obveščena. To dejstvo je ne razbremenjuje nikakor. Saj priznava g. poslanec sam, da ista noče imeti okolo sebe ljudi, ki bi jo prav obveščali. Torej?! In kolikrat in kakó prepričevalno se jo opozarjali naši poslanci, da ni prav obveščena o naših razmerah!! Kolikrat so jo rotili, naj se da obvestiti po zanesljivih in nepristranskih ljudeh!! Ali je storila kedaj kaj takega? To kaže, da jej ni nedostajalo samo poznanja razmer, ampak tudi volje za tako spoznanje!!

Ozirom na te skušnje iz minulosti se torej ne moremo pridružiti trdni veri dra. Ferjančiča, da se večina prav gotovo odloči za nas in da tudi od vlade skoro gotovo ne dobimo neugodnega odgovora. Za naše menenje govori minolost, ako nam pa pokaže bodočnost, da so odpadli razlogi za naš skepticizem, se bomo pristržno veselili z drom Ferjančičem vred.

Za slučaj, da vlada ne bi ugodila našim zahtevam, stavljam nam je gosp. poslanec vprašanje: ali naj porušimo večino, ali pa naj se oklenemo iste še tesneje, zahtevaje od nje, naj odslovi vlado? Govornik je odločno za drugo alternativo. V tem mu pritrjujemo prav odločno, toda s pogojem, da dobe naši poslanci zagotovilo, da večina nasproti novi vladi najde tisto energijo, katere smo pogrešali dosedaj popolnoma!

Zaključujemo: mi cenimo v polni meri razlog, da treba vzdržati sedanjo večino, ker bi utegnila priti slabša, ali tudi ta naša večina mora postati za nas brez vsake veljave, ako bi tudi pod njenim gospodarstvom morali trpeti v sedanjih neznosnih razmerah

Proti korespondenčnemu birô. Tudi splitsko »Jedinstvo« je ponatisnilo naš članek, naperjen proti tendencioznemu poročanju korespondenčnega birô. A napisalo je hkratu nekoliko svojih opazek uvodoma in pridodalo še nekoliko ob zaključku.

Uvodoma pravi, da s tem, kar se je dogodilo v Trstu, je polna vsaka mera in da bi bila dolžnost kompetentnim krogom, da takemu ognjišču odmaknejo svoje simpatije. »Jedinstvo« noče razjasnjevati smer italijanske akcije in italijanskih agitacij: ono noče povzdigati več svojega glasu proti irredentizmu. Ne čuti se poklicano v to in niti ne doraslo temu. »Raje prepuščamo — tako pravi — italijanskim šarlatanom v Trstu, da sumničijo naš narod z ruskimi rublji. V ono, kar spada v delokrog policije, nočemo posezati, ali ako bi se hotel irredentizem po prevari javnega menenja usiljevati po vsej Istri, Trstu in Gorici — tedaj imamo tudi mi vsaj toliko pravice, da zahtevamo od c. kr. oblasti, naj bodo vsaj nevtralne. Ne kličemo jih na pomoč našim bratom, ne proti irredentizmu, zahtevamo samo to, da se zistem ne meče z vso svojo težo na Hrvate in Slovence in da ne protežira Italijanov. V to ime dajemo popolnoma prav tržaški »Edinosti«.

Sledi potem naš članek, a na zvršetku izvaja »Jedinstvo«:

»Dokler se korespondenčni birô briga za to, da pokriva sramote in da je vedno po konci proti obstanku in časti Slovencev, dotlej se bodo Italijani bahali junaštvom in irredentizmom.

Sicer pa oni vedo, kaj delajo. Vedoči, da te pokrajine niso italijanske, da so po velikem delu in po številu — naše, pa kriče in grozč, da bi

zadušili vsaki napredek naš, da bi na ta način najbrutalnejšo silo in zverskimi strastmi proti slovenski večini podvrgli poslednjo svoji manjšini.

V svoji poulični akciji se ne plašijo ničesar, a da bi pokrili golav kulture in svojo nprav, pokrivajo vse s plaščem velikega italijanskega patriotizma, ne taječi o tem, kar želé in po čemer težé.

A »Corr. Bureau« jim hiti na pomoč. To je ono, kar mora provzročati neprijeten utis na vsakogar. Mi ne zahtevamo od kompetentnih krogov, ne da bi branili nas, ne da bi nastopali proti Italijanom. Zahtevamo najmanjše, kar se more zahtevati, da vsaj oni, ki so v tej borbi med nami in Italijani, in ki so najbolj poklicani v to, ostajajo nevtralni — kajti, ako tudi ob takih prilikah in ob takih škandalih in sramotnih prizorih v Trstu in drugod doživljamo tudi to, da korespondenčni birô za svoja tendenciozna poročila dobiva obveščena prav od izvestnih krogov, potem pa bi bilo najbolje, da si »Piccolo« nabavi »aquilo« ter da se sam proglasi tolmačem vladne politike na Primorskem. Lahko je toliko »Piccolu« kolikor »Independentu« ter vsem italijanašem, bojevati in junačiti se na ta način pod zaščito mogočnejšev. Na isti način so se za dobe Lapene in njemu sličnih bojevali tudi dalmatinski italijanaši. Na jedni strani so se proglašali za mučenike pred vlado, a na drugi strani so si izposojevali od nje proti nam vse: od prostega orožnika do najvišega svetnika.

Domače vesti.

Zasluzeno počestjenje. Občina ajdovska je imenovala visokorodnega gospoda grofa Alfreda Coroninija svojim častnim občinarjem za njega velike zasluge za blaginjo vse dežele. Isto so že poprej storile občine Bovec, Soča, Trenta, Črniče, Sv. Lucija, Cerkno, Sv. Križ, Rifenberg in Medana. Tako je prav: vrlemu možu zaslužno priznanje!

Nekoliko primerjanja. Pred nekoliko dnevi smo čitali v ljubljanskih listih o kazenski razpravi vsled tožbe dež. vlade Kranjske proti občinskemu svetovalecu dru. Hudniku radi nekega govora v občinskem svetu, kateri govor je smatrala deželna vlada žaljivim zanj.

Ker se nam je zdelo, kakor da ta gotovo nenavaden dogodek ni nič kaj posebno vznemiril javnosti ljubljanske, vsiljuje se nam razmišljanje, kaj bi se bilo zgodilo v Trstu od strani progressovske gospode v enakem služju?! Gospoda v Ljubljani naj razmišljajo in naj napravijo v duhu paralelo! Bog ve, da-li jim ne bo zvenelo iz te paralele kakor nekako očitanje, to pa tem bolj, ker se nam zdi, da so vsi občinski svetovalci ljubljanski smatrali za resnico, kar je rekel gosp. dr. Hudnik!

Primerjajmo še nekoliko dalje! V občinskem svetu tržaškem je bilo čuti že vse drugačnih očitanj na adresu vlade, a nikdar še nismo čuli o kaki tožbi od te strani. In zopet razmišljajmo o silnem kontrastu, ki ga imamo pred seboj: tu skrajna toleranca in uprav angeljska potrpežljivost vlade, v Ljubljani pa uprav nervozna občutljivost. Seveda bi lahko mislili na to, da v Trstu imamo posla s progressovci, v Ljubljani pa slovenskimi — radikalei. Ali ne — take paralele so preodljudne!

Zopet velikanski koncesiji Slovanom! »Piccolo« je izvedel o tej koncesiji po dolgi poti preko Pulja. To je grozno: poštni uradniki so dobili nalog, da morajo govoriti z strankami v tistem jeziku, v katerem se je predstavila stranka. In če uradnik ne zna tega jezika, pokliče naj katerega svojih tovarišev ali pa, v skrajnem slučaju, katerega od — slug.

To je res nečuvstvo! Kako se more vendar zahtevati od uradnika, ki je plačan iz žepa vseh davkoplačevalcev, da bi se ponižal toliko, da bi govoril v jeziku svojega — rednika. To že res presega najprimitivnejše pojme — laške pravičnosti!

Druga koncesija bi bila, da se bodo natečaji tukajšnje pomorske vlade razglašali odslej tudi v hrvatskem jeziku. Ali to ni skrajno?! »Piccolu« se zdi kaj takega naravnost neverjetno! In vendar je res, saj je stalo v uradnem listu črno na belem. Krivica se zdi tem huja, ker se material za našo

trgovinsko mornarico nabira iz — slovenskega življa!!

Iz Divače nam pišejo: Dne 3. tega meseca je umrl tu gospod Anton Magajna v 91 letu svoje dobe.

Pokojnik je bil jako vrl možak. Bil je do zadnjega čvrst in pri dobrim spominu. Bodi mu zemljica lahka!

Čitateljem »Slovenke«. »Slovenka« je imela iziti že 6. t. m., toda radi preobitega posla v tiskarni, običajnega začetkom leta, ki se pa je, še posebno pomnožilo s preselitvijo »Naše Sloge« v našo tiskarno, — in moramo povdariti, da je ta preselitev prišla prej, nego smo računali — smo se nekoliko zakasnilo s prvo številko »Slovenke«. Prosimo torej cenjene čitatelje in čitateljice tega lista, naj nam blagohotno oprostite to zamudo, ki je bila res neizogibna. Odslej bode tudi »Slovenka« izhajala redno.

Za kolesarje. Temeljem privoljenja tukajšnjega mestnega magistrata od 8. t. m. št. 1344/IV naznanja redarstveno vodstvo občinstvu, da je leví drevored na Miramarski cesti, in sicer na črti med železniškim prehodom pod Greto in Barkovljami, na poskušnjo prepuščen kolesarjem v izključno porabo za dobo mesecev januarja in februarja 1899, izvzemši nedelje in praznike.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu usoja si tem potom zahvaliti se vsem, ki so pripomogli k njeni veselici dne 6. t. m. V prvi vrsti se zahvaljuje sl. čitalničnemu odboru za prostore, dalje slav. pevskemu društvu »Zarja«, rojanskim tamburašem, gg. pevovodjema Ražmu in Vogriču, gg. Šmucu in Prunku. Istotako prisrčna hvala vsem, ki so jej naklonili radodarne doneske.

Hvala iskrena še posebej oni mestni inteligenci, ki nas vselej podpira in se vedno udeležuje naših veselice ter tako povspesuje delovanje za nas neizmerno potrebne družbe. Toda ne moremo si kaj, da ne bi ob tej priložnosti naglašali še enkrat, kar je povedano že v oceni naše veselice, da je število mestne inteligence, ki kaže zanimanje za slovenska društva v okolici, zelo pičlo.

Žalostnim srcem moramo pripoznati, da je dokaj resnice v tem, na kar pa se nas je bilo opozorilo že, ko smo naznanili naše veselice: »Ej, mestna gospoda Vas itak ne bode hodila poslušat.« Gospoda slavna, ako ne bode okoličanski naraščaj navdihljen slovenskim čutom, kar ne bo, ako mu ne veepimo tega čuta v nežni mladosti, kar je v sveto dolžnost v prvi vrsti slovenskim materam, v drugi pa otroškim vrtom in ljudski šoli: bode mesto Trst osamljeno od milega nam slovenskega rodu.

Pravijo, da je ženska pamet kratka, a pazite »nobiles«, da se kdaj ne uresniči, česar se mi bojimo. Sovragova roka sega strastno po naši zemlji in naših otrocih. Varujmo si prvo in pazimo na vzgojo zadnjih, da se ne bode kdaj tujec krohotal na naših grobovih, podpirajmo torej z vsemi svojimi močmi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, da bo družba zamogla razširiti svoj delokrog, kajti naših otrok je še na stotine v laških zavodih, kjer se potujčujejo in prelevljajo v najhujše naše nasprotnike.

Vsakomur, v čigar žilah se pretaka slovenska kri, je sveta dolžnost pripomoči, da rešimo svoje pred potujčevanjem. Res je, da je naš naroden davek velik, a ni tolik, da bi ga ne mogli zmagovati zlasti razumniki. Pradedje naši so darovali kri za svoje in domovino, mi pa se borimo »z uma svetlim mečem« ter materijalnimi sredstvi proti brezvestnemu, lokavemu sovragu! V tem zmislu bodrimo in spodbujajmo vsakogar in ne jemljimo mu poguma, osobito, ako vidimo, da je njegova volja dobra, namen plemenit, a moči še pičle.

V Rojanu, dne 9. januarja 1899.

Za odbor: predsednica.

Za »Božičnice« nabrala je gospa Tereza Metlikovič 54 K. 20 st. Darovali so: bratje Ribarič 10 K., g.a Ana Mayer 6 K., g.a Norberta Ružička 4 K., gg. Fran Valenčič in I. Perhavec po 3 K., g.a Tereza Urbančič in gg. M. Živic, Jakob Sotlar, Karabaič po 2 K., g. Franjo Košir 2 K. 20 st., g. Marija Počkaj, g. Janko Molovič, g.č Katinka Zupan, g. Franja Kompare, g. Tereza Metlikovič, g. Marija Skrinjar, g. Hrabroslav Vo-

grič, g. Ana Mahnič, g. Marija Fabjan, g. Neža Bevc, g. Ana Babič, g. Tončka Podberšič, g. I. Vatovec, g. Franjo Žitko, g. Anton Žitko po 1 K., g. I. Zelen 80 st., Alojzija Petravčič, Marija Andrejčič, Marija Grženič po 60 stot., Ana Cotič 40 st. G. a udova Dolinar je darovala 20 parov nogovic in 1 ducent robeev. Pristržna hvala vsem cen. darovalcem in darovalkam.

Imenovanje. Finančni minister je imenoval konicista finančne prokurature v Trstu, dra. Karla Lukęza, adjunktom finančne prokurature istotam.

„Adriatische Post“. 1. številka tega lista nam je došla danes s obilico zanimivega berila. Sosebno lep je uvodni članek, v katerem razlaga list svoj namen. Zelo živahno in zanimivo so pisane razne vesti iz vsega Primorja, ki se vse združujejo v ogledalo, v katerem se zreali vse pogubno delovanje in nastopanje laške klike. Uredništvo in upravnštvo sta v tiskarnah gospoda Gabrščekja v Gorici in v Pulju. Ta list priporočamo slovenskemu svetu najtopleje.

Občni zbor bralnega društva v Skopem bode dne 15. jan. 1898. ob 10. uri pop. Na dnevnem redu bode: 1. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo; 2. Razni predlogi; 3. Volitev novega odbora.

„Tržaško podp. in bralno društvo“ vabi na veliki ples, ki se bode vršil v soboto dne 14. januarja 1899. v redutni dvorani gledališča »Politeama Rossetti« (uhod Via Chiozza). Ustopnina za osebo 1 krono. Sviral bode orkester c. kr. pešp. 97. Pričetek plesa bode točno ob 9. uri zvečer.

Na obilno udeležbo uljudno vabi

Vodstvo.

Odsek slovenskih pomočnikov v trgovinah z jestvinami javlja slav. občinstvo da prirede tudi letos v blag namen svoj veliki ples, in sicer dne 5. februarja 1899. v redutni dvorani gledališča »Politeama Rossetti«.

Osobito opozarjamo naše trgovinske kroge in poleg istih seveda tudi vse ostale Slovence, naj nikar ne zabijo te slavnosti uprav onega sloja med našim življenjem, katerega smo zanemarjali vse preveč do današnjih dni

Odsek.

Prostovoljno ognjegasno društvo v Sežani imelo bode v nedeljo, to je 15. t. m. svoj letni občni zbor, na katerega uljudno vabi vse svoje društvenike.

Iz-pred deželnega sodišča. 18-letni Noe Obiak je dobil včeraj mesec dni ječe radi goljufije. Mladenič je bil v službi plavžev v Škednju in člen okrajne bolniške blagajne. Prijavil se je bolnega in je dobil že 28 gld. podpore. Mej tem pa je izvedela blagajna, da ni bolan in da vleče svojo plačo tudi v tovarni. Zato so ga prijavi oblasti radi goljufije. Ta slučaj bodi v svarilo vsem delavcem, da bodo vedeli, da tako postopanje znači čin goljufije!

Radi žaljenja Njegovega Veličanstva je bil obsojen včeraj 34-letni Anton Cernelli na 15 mesecev ječe.

Ker je izgnan iz Trsta, so ga redarji prijeli dne 18. decembra m. m. Razjaril se je in je v svoji jezi izustil besed, žaljivih za našega vladarja. Zajedno je zmerjal redarjal redarja s »porco« in »ladro«. Dobil je, kar je zaslužil.

Nevarnega tatu je prijel policijski ofširjal Titz v osebi 20-letnega Ivana Cavalieri, ki je v družbi z Angelijem Grillo in Franom Marsichem ulomil v več prodajalnic in tam kradel. Deli so ga pod ključ.

Nepošten blagajničar. Blagajničar zastavljalnice v Piranu, Nikolaj Fragiaco, je pobegnul včeraj zjutraj, poneverivši znatno svoto denarja. Srečna Italija, zopet dobiš enega »patrijota« več!

Različne vesti.

Osoda pisatelja. V Bukareštu se je ustrelil najstareji rumunski novinar Valentinean. Že l. 1848. se je udeleževal političkih bojev. Leta 1878. se je v vrstah Francozov boril proti Prusom. 30 let je bil urednik »Reforme«. Po padu ministerstva Bratiano propadal je njegov list od dne do dne, konečno ga je moral zaustaviti in je prišel na beraško palico. Češče so predlagali, naj se mu

da državna podpora, toda to se je zavlačevalo s predlogi, a revež je stradal. Konečno se je rešil bede s tem, da si je pognal kroglo skoz glavo.

Narodno gospodarstvo.

Železniško vprašanje tržaško.

Državni poslanec dr. Ferjančič je rekel na shodu volilcev v Škofjiloki, da se to zares pereče vprašanje ni še rešilo zato, ker se križajo interesi posamičnih pokrajin. Govornik ne pričakuje od druge železniške zveze s Trstom za Kranjsko posebno velikih in neposrednih koristi; njemu bi bilo ljubše, ako bi se južna železnica primorala, da bi svoje postopanje uravnala veliko ugodneje za nas. Govornik je dokazoval, da tudi danes nismo še tako blizo tej drugi zvezi. Bivši minister za železnice, Guttenberg, je imel sicer že vse pripravljeno, ali obstrukcija je bila kriva, da dotična predloga ni prišla pred parlament. Guttenberg je bil za železnico preko Bohinja, sedanjí minister pa se ogreva za predelsko. Poslednja črta bi bila velika nesreča za Kranjsko, ker bi bila predaleč od kranjske meje, zlasti pa zato, ker bi dežela Kranjska za dobo mnogo let prišla v zavisnost od južne železnice. Videlo se je že, da je črta predelski zagotovljena zmaga. Toda proti nji se je izrekla večina zbornice brez ozira na stranke. Ta večina se je izrekla za železnico čez Karavanke, ono čez Ture pa bi dopustila le pod pogoji. Govornik se nadeja, da predelske železnice ne spravi noben minister več na dnevni red. Toda dr. Ferjančič je pripoznal zajedno, da je označena večina jedina le gledé železnice čez Karavanke; gledé vprašanja pa, kako naj se ta železnica podaljša do Trsta, gredo menjenja navskriž celó med kranjskimi poslanci. Večina njih da je, za črto Loka-Divača, manjšina pa za črto čez Bohinj.

Po menjenju Ferjančičevem je torej črta čez Predel definitivno pokopana. Gospod prvi podpredsednik zbornice je podal to trditev v tako pozitivni obliki, da moramo že misliti, da ima zanesljivo stvarno podlago za tako trditev. Naravno, da mora to zatrdilo provzročiti bitko zazočaranje v taboru onih, ki se potezajo za predelsko črto. Pa tudi oni, ki so za železnico čez Karavanke, ne morejo biti posebno veseli po govoru Ferjančičevem. Kajti jedro izvajanj njegovih je to: predelske črte ne bo, a tudi vsi drugi projekti so še jako daleč od svojega uresničenja. Najmanje povoda za veselje pa ima mesto tržaško. Glavni trgovinski emporij države smo, proevit trgovine tega mesta ali propadanje iste je gotovim znakom proevitanja oziroma propadanja svetovne trgovine vse države, je torej kriterij za presojanje, da-li napredujemo ali nazadujemo v izkoriščanju na svetovnem tekmoivanju, da-li znamo ali ne znamo z oddajanjem izdelkov naše industrije v daljne kraje sveta povspeševati svoje splošno blagostanje!! In vendar se ob takih dejstvih zavlačuje to veliko in za vso državo življensko vprašanje druge železniške zveze s Trstom!! To je žalosten znak neumevanja velikih lastnih koristi. Tako vitalno vprašanje se zavlačuje, dočim je sever države križem preprečen in prekrižan železnicami, velikimi in lokalnimi, državnimi in drugimi, ki vspevajo, ker se opirajo na — blagajne države. To je zopet pojav stare resnice in — krivice, da so avstrijski državniki vsikdar videli in poznali le sever države, dočim so bili slepi za potrebe juga, katerega važnost za državo jim je bila in jim je terra incognita. To kažejo na kričoč način v vseh vprašanjih političke administracije, a kažejo tudi ob vseh vprašanjih gospodarske nravi.

Naše stališče gledé na železniško vprašanje tržaško je znano. Mi se ne čutimo razočarane, ker se ne bode gradila črta čez Predel, kakor bi ne bili razočarani, ako bi čuli, da se ne zgradi ona čez Karavanke, ali globoko smo užaljeni, ker moramo čuti, da smo še daleč sploh od vsake druge železniške zveze notranjih dežel s Trstom in da vidimo pred seboj klasičen eksemplar zgodovinskoslavnih avstrijskih zamud. Interesenti na tej in oni črta pa imajo zopet lep pouk o posledicah njihovemu prepiru!

Lampetovo „Cvetje s polja modroslovskega“.

Zató je tudi smelo trjenje, da je v raznih znanostih »brezštevilnih resnic«, resnica je temveč, da je več ali manj verjetnih brezštevilnih menenj, in marsikatera »resnica«, ki je kraljevala dolgo časa, umaknila se je včasih na prav skromen, dostikrat celó na nečasten način, tako rekoč čez noč, drugi novejši, kajti človeško znanje ni nič tacega, kar bi bilo stalno za vse veke. Kakó čudno doní veščaku beseda pisateljeva: »Modroslovje je najvišja veda«! — modroslovje, čegar premenljivost je, naravnost rečeno — kameleonska! — Sicer pak ima naš pisatelj čudne nazore o tem, kar se danes imenuje modroslovje. On je opisuje kakor »védo o tistih vprašanjih, kaj, odkod in čemu so vse stvari.« To bi bila takó univerzalna znanost, da bi obsezala vednosti vseh stvari, kar jih šteje ves svet! Takošno védo so si res domišljevali pred 2500 leti; zvršetek te domišljivosti pa je bil, da naposled nobeden modroslovec ni vedel več nobene resnice. Vse znati in vse vedeti je naloga, človeškemu duhu preobsežna, naravnost povedano: blazna misel. Zató se je sčasoma obseg modroslovja skrčeval in končno skrčil takó, da so prišli modroslovci do tužnega spoznanja Sokratovega: da nič ne vedó. Ta modrijan je namreč že davno popred izrekel modro besedo: »Samó to vem, da nič ne vem«. Preveč so hoteli imeti; na konci jim pa ni ostalo nič. Takó zvana metafizika, po kateri je na uprav smešen način jezdaril teh modrijanov očak Aristotelj — in tako modroslovje ima naš pisatelj na misli v zgorej povedani definiciji —, je dandanes popolnoma onemogla zmes raznih znanostij, katerih modroslovje ni vzelo iz sebe, temveč iz vseh kotov znanstva. Čemu prikriva pisatelj svojim čitateljem to »resnico«? Ali je ne ve? Njegovi spisi modroslovja kažejo, da s svojimi nazori stoji še tam, kjer je učenjaštvo tičalo pred Gallilei-jem, kateri mož je z bakljo svojega mišljenja razsvetlil in vzdramil duhove iz staro- in srednjeveškega znanstvenega mrtvila.

Po definiciji, ki nam jo je podal pisatelj o modroslovji, da ono namreč uči pojem, izvir in svrhu »vseh stvari« ter da njegov namen meri na »pravo modrost« — bi pričakovali temu primerne razdelitve modroslovja. Ali glej čuda! Kakor bi prihajal pisatelj do nekih četverih »idej« modroslovnih, kakor da je definicijo vzel iz ene, razdelitev pa iz kake druge knjizice! Nikakor spoznavanje sveta, nego nekaj čisto flugačnega prihaja zdaj na vrsto, in to: nekakšna »resnica v pameti«, pa tudi »resnica v vesoljstvu« kakor prvi del; »dobrota«, t. j.: kakšen namen je določen človeku, kakó naj se izpolnjuje in osrečuje, je drugi del; »pravica« v družbi tretji, in »lepota«, naravna kakor umetna, to je četrti del modroslovja! — Groš temu, ki te štiri ideje spravi pod eno kapo, drugi groš onemu, ki definicijo in razdelitev spravi pod eden logični klobuk! Kje je zveza mej stvarmi in temi idejami? Ali so »ideje« nakrat že postale »stvari«? Nova

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Via Riborgo 21 in Piazza Rosario 2
(solsko postopje).

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, zimnic in pogrinjaj. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastonj in franko. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapetarij

od Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. št. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo

pa je svrha te čudno razklane, vsem znanstvenim pojmom današnje modroslovke vednosti roga-joče se filozofije: da modroslovje ima voditi do »sreče«. Odkod zdaj ta sreča? In kakšna sreča? (Pride še).

Brzobjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Gorica 11. Govori se, da bo deželni zbor razpuščen.

Celovec 11. Poslanec Dobernig se je izjavil na nekem shodu za politiko abstinence. Menil je, da bi na ta način najprej došel do kakega sporazumljenja s Čehi. Shod je izrekel tudi zaupanje, zajedno pa se je izrekel tudi za nadaljevanje obstrukcije.

Praga 11. »Narodni Listy« so izvedeli, da je najviše sodišče izreкло v plenarni seji, da so jezikovne naredbe utemeljene v zakonih, po katerih sta oba jezika popolnoma enakopravna v vsem obsežu kraljestva Češkega.

Budimpešta 11. V današnji seji zbornice je opozicija nadaljevala taktiko obstrukcije. Mej sejo so se zbrali načelniki opozicijskih strank v posvetovanje. Soditi je, da so sklenili, da ne odstopijo od zahteve, naj odstopi Banffy z vsem ministerstvom svojim. Storili so se še drugi sklepi za slučaj, da se ne sklene pogodba med Avstrijo in Ogersko. Ti sklepi da segajo tako daleč, da je težko misliti na to, da bi prišlo do kompromisa med vlado in opozicijskimi strankami.

London 11. Vodstvu mednarodnega gibanja za skrčenje oboroževanja je došlo pismo državnega tajnika Zjedinjenih držav, Gage-a. Da-si ni to stvar Zjedinjenih držav, da bi v tem zaželjenem gibanju oprijela inicijativo, vendar meni Gage, da bi Zjedinjene države rade pritrdile vsakemu predlogu, došlemu od katerih velikih vojnih držav, ki bi stremil po tem, da se skrčijo oboroževanja. Lord Northbrough, lord Ashbourne in Karol Grey so pismeno izrazili svojo nado, da se uresviči predlog carja ruskega. Grey je je vsprejel mesto v generalni komisiji za to gibanje.

Berollu 11. Sinoči, na predvečer jubileja gardnega polka »Fran Josip«, je bila predstava, uprizorjena pod podčastnikih in vojakih polka. Navzoč je bil avstrijski poslanik Szögyenyi-Marich z družino, potem osobe avstrijskega poslanilstva, avstrijske in ogerske kolonije in mnogo dostojanstvenikov. Prirejale so se navdušene ovacije jubilarju cesarju Franu Josipu.

ZAHVALA.

Kakor običajno vsako leto, tako so tudi letos dične odbornice ženske podružnice sv. Cirila in Metoda od tržaških in okoličanskih rodoljubov nabrale lepo svoto denarja, s katerim so preskrbele obleke in obuvala ubožnim dečkom in deklicam slovenske šole pri sv. Jakobu. Za njihovo trudoljubivost in požrtvovalnost imovitejšega slovenskega razumnštva se najiskreneje zahvaljuje

Vodstvo slovenske šole sv. Cirila in Metoda
pri sv. Jakobu.

„Hôtel Nazionale“

v Trstu
v ulici Vienna št. 4.

se nabaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštnega in brzobjavnega urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani
Josip Serdarović.

Pisarja

z lepo pisavo in veččega slovenskemu in italijanskemu jeziku išče pisarna odvetnika
dra. Gustava Gregorina
v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 3 II. n.

Čuvaj se senjske roke! dobi se v administraciji našega lista.

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

«Maramamica, sè meni.»

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želoedcnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijubljenjša kavina pijača v stotisočero rodevinah.

Dr. Rosa Balzam | Praško domače mazilo

za želoedo.

iz lekarnе B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaja lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.
Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

je staro najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.
V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga: **Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“** Praga, Malastran, ogel Sporerjeve ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“
za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21.—; samo večerno izdanje gl. 12.—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr.

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greči pri gosp. Pogorelu, v Škednju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašperšič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovinci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“